
===== Tahkik =====

:date: 2014-11-23 02:18:14 +0200

.. :Author: Emin Reşah .. :Date: <>

Nişanyan'ın yazısını okuduğumda, malum paragrafın sorun çıkaracağını tahmin etmiştim. İçimde çok büyük bir infial uyandırmadı, bir sıkıntı duymadım, *bunu nasıl düşünür* demedim. Düşünce sakattı, rahatsız eden tarafı düşüncenin sakatlığıydı, ifade edilmiş olması değil.

Nişanyan'ı hayli Türkleşmiş görüyorum. Bizde belediye başkanı olanın bunu *yakınlarına çıkar sağlamak için*, jinekolog olanın *kadınlara yakın olmak için*, arabası yeni olanın *başkalarına hava atmak için*, şiir yazarın *kız tavlama için* böyle olduğunu düşünmek adettendir. Böyle başlayınca *Arap liderin*, maddi, manevi, cinsel menfaat için peygamberlik iddiasında bulunduğu doğru da gidebilirsiniz. Aynı minvalde Nişanyan'ın da *otelinin reklamını yapmak için* bunları yazdığını söyleyebiliriz mesela.

Gidersiniz ancak hayata böyle bakmanın sizi bir yere götürmesi mümkün değildir. Hayatının son on yılında, dünya tarihini hiç kimsenin olmadığı kadar değiştirmiş bir insana *bunu menfaat için yaptı* demek ekşimiş bir iftiradır. Biri Abdullah oğlu Muhammed'in peygamber olduğuna inanmasa da, buradaki meselenin menfaat temininden öte olduğunu idrak edebilir. Görmüyorsa, görmek istemediğindendir.

Bununla beraber *inançsız* kişinin *ben peygamberim* diyene buna benzer bir yafta yapıştırması kaçınılmaz. Peygamber aleyhisselam'ın en büyük *handikapı* başarılı olması ve ona duyulan *nefret* bu sebeple bu kadar fazla. Mekke'den hicret ettiği gece, yatağında Hz. Ali yerine kendisi yatıyor olsaydı ve biz ondan geleni farzımuhal sadece Mekke devrindeki haliyle edinmiş olsaydık, inkarcılara bu kadar batmayacaktı. *İsa Mesih gibi bir deli canım* deyip geçeceklerdi, *toplumunun putlara tapmasından bunalmış bir saralı*.

Başarılı olunca, ister istemez *rasyonel* sebepler arıyorlar. Bir faninin elinde sadece söz varken, dünyanın ücra bir köşesinden başlayıp, devlet ve yönetim olarak kabile kültüründen başkasını tanımayan bir toplumdaki, iki süper gücün birini yıkıp, diğerinin başşehirini kuşatacak, yüz senede Paris yakınlarında harb edebilecek ve birbuçuk binyıldır insanları aynı kibleye çevirebilecek bir medeniyet inşa etmesini nasıl açıklayacak? *Allah'ın mucizesi* dese zaten inanması gerekir, sebep uyduramadığı her şeyi açıklayan *talih tanrısına* başvurup, alemlere rahmet olarak gönderilen peygambere de *menfaatperest* deyince kafa sıhhatini (olduğu kadar) temin etmiş oluyor.

Adama mesela *canlılık nasıl oldu?* diyorsun, *bir şekilde olmasaydı bugün bu soruyu soramazdık* diyor, *peygamber menfaatperestti de, etrafındaki insanları nasıl ölmeye ikna edebildi?* diyorsun, *bir şekilde olmasaydı bugün bu soruyu soramazdık* diyor. Böylece açıklamış oluyor. Anlatabiliyor muyum?

Müslümanların ekseriyetinin böyle sözlerden infiale kapılmasının sebebi, rasyonel düşüncenin din konusunda ne söylediğine fazla kafa yormamış olmalarından kaynaklanıyor. El-Munkız'da *bir noktada*

---

dinlerin hepsini kalbimden uzaklaştırdım, hepsini ele aldım ve yine İslam'ı seçtim diyen Gazalî'nin yaptığını herkesten beklemek mümkün değil. Buna rağmen inançsız bir insanın ne düşüneceğini az çok tahmin edecek kadar bu düşünce tarzını tanımak lazım.

Günlük düşünceden pek de bir farkının olmadığını, berberde saçını kestirirken dinlediğin dedikodudan daha derin olmadığını farketmek için tanımak lazım. İnançsız bir insanın, hayata tutunmasının daha zor olduğunu, *kendine tanrılar edinmek* gibi bir vazifesi de olduğunu ve edindiği çeşitli tanrılar uğruna resulleri kötülemek mecburiyetinde olduğunu görmek lazım. Kendini *kara kalabalıkların üzerinde* bir gerçeklik savaşçısı olarak resmetmek için, hayatın bir hakikati olduğunu söyleyen insanlarla ve peygamberleriyle de kavga etmesi gerektiğini bilmek lazım. Meselenin alemlere rahmet peygamberle değil, akıyla hiçliğini açıklamaya çalışan zavallıyla ilgili olduğunu farketmek lazım.

Müslümanlar derya içre doğdukları için imansızlığın nasıl bir düşünce tarzı gerektirdiğinin farkında değil. Bir çokları deryanın hakikatini görmek için bir an suyun dışına zıplamaya cesaret edemiyor. Derya dışında kıvrananlardan biri suyu nasıl gördüğünü anlatmaya kalkınca, suyun dışına hiç çıkmamışlar şaşırıyor ve kızıyor. Malum, su içeriden ve dışarıdan çok farklı görünür.

İman herkese yaftalar astıran rasyonel açıklama biçimlerinden farklı, imanı etrafından öğrenmiş kimse, herkesin kendine benzer şekilde inandığını vehmeder. Bu vehim, imanı ve onun temellerini de rasyonel açıklama makinesinden geçirmeye meraklı birileriyle karşılaşınca kadar sürer. Eğer imanın rasyonel olandan farklı, ona zıt bir karakter taşıdığını idrak etmemişse, bir fiilin *Allah rızası için* yapılmasının, rasyonelliğin dayattığı menfaatçiliğin tam zıddı olduğunu görmemişse; imanlı olmanın değil imanlı sanılmanın gerekli olduğuna, dindarlık edebiyatını menfaat temini için kullanmaya veyahut imanından soyunup gerçeklik savaşçılığına yol alabilir. Rasyonelliğin *her şeyi açıklama* iddiasının da, nübüvvet kadar imana muhtaç olduğunu görmez.

Buna mukabil eğer imanın, rasyonelliğin zıddı olduğunu farketmişse, insanlara ve olaylara dair basit açıklamaları, onların *hakikati* gibi görmez. Yeryüzünde gördüğü kötülüğün, bir tanrı olmayışının değil, bir imtihanın işareti olabileceğini, insanın *bir oyun olsun diye değil*, kendisinin ötesinde bir maksattan dolayı yaratılmış olduğunu, açıkladıklarımız ve açıklayamadıklarımızın hepsinin *gayba iman* için vasıta olduğunu bilir. Onun için *Allah göklerin ve yerin nurudur*.